

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EKN, sagsnr.: 2017-13203
Den 30. november 2017

Rådsmøde (almindelige anliggender) den 12. december 2017

SAMLENOTAT

<u>1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 14.-15. december 2017 (udkast til konklusioner)</u>	<u>2</u>
<u>2. Opfølgning på møder i Det Europæiske Råd</u>	<u>5</u>
<u>3. Kommissionens arbejdsprogram for 2018</u>	<u>7</u>
<u>4. Europæiske semester for 2018</u>	<u>9</u>
<u>5. Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om den holdning, der skal indtages på Den Europæiske Unions vegne på de tre næste møder og de ekstraordinære møder og foranstaltninger i tilknytning hertil i Den Internationale Hvalfangstkommission</u>	<u>12</u>

1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 14.-15. december 2017 (udkast til konklusioner)

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 12. december 2017 vil udkast til konklusioner for mødet i Det Europæiske Råd den 14. december 2017 blive præsenteret. Udkast til konklusioner foreligger endnu ikke, men der forventes drøftelser om forsvar og opfølgning på det uformelle sociale topmøde i Göteborg den 17. november, hvor der var fokus på sociale emner, uddannelse og kultur. Der vil desuden være en drøftelse om såvel den interne som den eksterne dimension af migration som led i formanden for Det Europæiske Råd, Tusk's strategiske dagsorden Leaders' Agenda. Der afholdes desuden et separat eurozonetopmøde i udvidet kreds (også som led i Leaders' Agenda) den 15. december. Her forventes fokus særligt at være på Bankunionen og tidsplanen for videreudviklingen af ØMU'en. Endeligt vil der være møde i Det Europæiske Råd i artikel 50-format. Der vil afhængig af udviklingen frem mod mødet kunne komme yderligere emner på dagsordenen, herunder ift. eksterne relationer.

2. Baggrund

Der afholdes møde i Det Europæiske Råd den 14.-15. december 2017. I henhold til forretningsordenen for Det Europæiske Råd (artikel 3) forbereder Rådet (almindelige anliggender) møderne i Det Europæiske Råd.

3. Formål og indhold

På rådsmødet (almindelige anliggender) den 12. december 2017 vil der være en drøftelse af første konklusionsudkast forud for mødet i Det Europæiske Råd den 14. december 2017. Udkast til konklusioner foreligger endnu ikke, men forventes at omhandle forsvar og opfølgning på det uformelle sociale topmøde i Göteborg den 17. november, hvor stats- og regeringscheferne drøftede sociale spørgsmål, beskæftigelse, uddannelse og kultur. Der vil i forlængelse af mødet i Det Europæiske Råd den 14. december være en drøftelse om såvel den interne som den eksterne dimension af migration som led i formanden for Det Europæiske Råd, Donald Tusk's strategiske dagsorden, Leaders' Agenda. Derudover afholdes i tilknytning til mødet i Det Europæiske Råd den 14. december et eurozonetopmøde den 15. december som led i arbejdet med Leaders' Agenda. Eurozonetopmødet vil være åbent for deltagelse fra lande, der ikke er med i eurozonen. Endeligt vil der være møde i Det Europæiske Råd i artikel 50-format.

Fsva. forsvarsområdet ventes en drøftelse af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Det Europæiske Råd ventes at hilse lanceringen af den rådsbeslutningen, som skal etablere det forstærkede forsvarssamarbejde PESCO, som ventes vedtaget af Rådet for Udenrigsanliggender den 11. december, velkomment. I forbindelse med mødet i Rådet for Udenrigsanliggender den 13. november d.å. notificerede 23 lande deres intention om at etablere PESCO. Danmark vil ikke kunne deltage i PESCO som følge af forsvarsforbeholdet. Der ventes desuden en drøftelse af samarbejdet mellem EU og NATO og øvrige aspekter af EU's forsvars- og sikkerhedssamarbejde, herunder f.eks. forsvarsfonden.

Fvsa. sociale spørgsmål, uddannelse og kultur forventes Det Europæiske Råd at følge op på det uformelle sociale topmøde i Göteborg den 17. november 2017. Her var der en uformel drøftelse af beskæftigelse, herunder fair jobs og vækst. Desuden underskrev repræsentanter for de tre EU-

institutioner den såkaldte ”europæiske søjle for sociale rettigheder”, som der forinden var opnået enighed om mellem Rådet, Kommissionen og Europa-Parlamentet. Derudover var der en uformel drøftelse om uddannelses- og kulturområdet som led i Leaders’ Agenda. Det er forventningen, at drøftelserne om sociale spørgsmål, uddannelse og kultur vil blive reflekteret i udkastet til konklusioner til mødet i Det Europæiske Råd den 14. december.

Fsva. migration forventes en uformel tematisk drøftelse af både interne og eksterne aspekter med henblik på at drøfte EU’s migrationspolitik fremadrettet. Der foreligger endnu ingen oplysninger om fokus for drøftelserne, men der må forventes opfølgning på en række emner drøftet på Det Europæiske Råd den 19. oktober 2017, herunder bl.a. Schengen, reform af fælles europæiske asylsystem, tiltag ift. eksterne aspekter af migration, samt effekten af EU’s indsatser. Det forventes desuden, at der vil blive fulgt op på behovet for yderligere finansieringsbidrag fra medlemslandene til EU’s Trustfond for Afrika. Det bemærkes desuden, at der afholdes topmøde mellem EU og den Afrikanske Union den 29. november.

På eurozonetopmødet i udvidet kreds den 15. december forventes der en drøftelse af særligt Bankunionen og proces og tidsplan for videreudviklingen af ØMU’en, herunder i lyset af de forslag, som Kommissionen forventes at fremlægge den 6. december 2017.

Det kan ikke afvises, at der opstår drøftelser af øvrige aktuelle emner, herunder klima og eksterne relationer i lyset af aktuelle udenrigspolitiske begivenheder.

Der forventes afholdt DER (art. 50) den 15. december 2017. Der henvises til særskilt samlenotat.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Udkastet til konklusioner for Det Europæiske Råd den 14. december 2017 ventes ikke i sig selv at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU’s budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Det er dog muligt, at Det Europæiske Råd vil blive fulgt op af konkrete retsakter, målsætninger, konklusioner eller andet, der vil kunne få sådanne konsekvenser. Konsekvenserne af disse vil først kunne vurderes, når der foreligger konkrete forslag.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Andre landes holdninger kendes ikke på nuværende tidspunkt.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen ventes at hilse udkastet til konklusioner for mødet i Det Europæiske Råd den 14. december 2017 velkommen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

2. Opfølgning på møder i Det Europæiske Råd

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

I henhold til art. 16, stk. 6. TEU er Rådet (almindelige anliggender) ansvarlig for opfølgning på møder i Det Europæiske Råd i samarbejde med Kommissionsformanden og formanden for Det Europæiske Råd. Opfølgning på Det Europæiske Råd forventes derfor at være på dagsordenen for rådsmødet (almindelige anliggender) den 12. december 2017. Det er forventningen, at formandskabet på mødet vil gennemgå status for implementeringen af konklusionerne fra Det Europæiske Råds seneste møder, herunder mødet den 19.-20. oktober 2017. Det må forventes, at der bl.a. vil blive fulgt op på behovet for yderligere finansiering til EU's Trustfond for Afrika. Det forventes, at udvidelseskommisæren vil orientere om Kommissionens proces for en tilpasning af førtiltrædelsesstøtten (IPA) til Tyrkiet for 2018-2020.

2. Baggrund

I henhold til art. 16, stk. 6. TEU er Rådet (almindelige anliggender) ansvarlig for opfølgning på møder i Det Europæiske Råd i samarbejde med kommissionsformanden og formanden for Det Europæiske Råd. Endvidere var der under det nederlandske formandskab i første halvår 2016 bred opbakning til, at Rådet (almindelige anliggender) systematisk følger op på Det Europæiske Råds beslutninger med henblik på at sikre fuld og effektiv implementering af stats- og regeringschefernes beslutninger.

3. Formål og indhold

Det er forventningen, at Rådet (almindelige anliggender) på mødet den 12. december vil følge op på arbejdet med implementeringen af Det Europæiske Råds beslutninger, herunder konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 19.-20. oktober 2017.

Dokumenterne omkring implementering af Det Europæiske Råds konklusioner er endnu ikke modtaget. Det er forventningen, at formandskabet vil gennemgå status for implementeringen af Det Europæiske Råds konklusioner, herunder de igangværende og kommende initiativer. Fokus ventes at være på Det Europæiske Råds prioriteter; migration, sikkerhed samt vækst- og jobskabelse. Desuden forventes der bl.a. at blive fulgt op på behovet for yderligere finansiering til EU's Trustfond for Afrika. Det forventes, at udvidelseskommisæren vil orientere om Kommissionens proces for en tilpasning af førtiltrædelsesstøtten (IPA) til Tyrkiet for 2018-2020.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det er forventningen, at der blandt medlemslandene generelt er bred opbakning til hurtig og effektiv implementering af Det Europæiske Råds konklusioner. Der ventes endvidere at være opbakning til, at Rådet (almindelige anliggender) følger op herpå, jf. traktatens bestemmelser herom.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter, at Rådet (almindelige anliggender) systematisk følger op på møder i Det Europæiske Råd mhp. at sikre effektiv implementering af de vedtagne konklusioner og levere konkrete resultater til borgerne – ikke mindst ift. migration, sikkerhed samt vækst- og jobskabelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Kommissionens arbejdsprogram for 2018

KOM (2017) 0650

Nyt notat.

1. Resumé

Som besluttet i den inter-institutionelle aftale om bedre lovgivning fra april 2016 vil Rådet ad flere omgange have en drøftelse med Kommissionen om udformningen af det kommende års arbejdsprogram for Kommissionen. Kommissionen har den 24. oktober offentliggjort arbejdsprogrammet for 2018, der fremlægger 26 forslag fordelt på ti prioriteter, der følger af den strategiske dagsorden fra 2014. Arbejdsprogrammet indeholder både forslag tiltænkt vedtagelse inden for den nuværende Kommissions mandat i 2019 og forslag, der peger frem mod 2025. Arbejdsprogrammet blev præsenteret på mødet i Rådet (almindelige anliggender) den 20. november. På rådsmødet den 12. december ventes Rådet at godkende udkastet til interinstitutionel erklæring om lovgivningsmæssige arbejde i 2018. Udkast til interinstitutionel erklæring er endnu ikke modtaget.

2. Baggrund

Den inter-institutionelle aftale om bedre lovgivning trådte i kraft den 13. april 2016. I aftalen fremgår det, at Kommissionen vil indgå i dialog med henholdsvis Europa-Parlamentet og Rådet både før og efter vedtagelsen af sit årlige arbejdsprogram. Denne dialog omfatter tidlige bilaterale udvekslinger af synspunkter om initiativer i det efterfølgende år inden forelæggelsen af Kommissionens hensigtserklæring ("letter of intent"), der i år blev offentliggjort i forbindelse med Kommissionsformandens årlige tale til Europa-Parlamentet den 13. september 2017. Rådet (almindelige anliggender) havde en drøftelse af hensigtserklæringen den 25. september 2017. På denne baggrund fremsatte Kommissionen den 24. oktober sit arbejdsprogram for 2018 med overskriften "En dagsorden for et mere enigt, stærkere og mere demokratisk Europa". Rådet (almindelige anliggender) havde en drøftelse af arbejdsprogrammet den 20. november 2017.

Som i det seneste år forsøger Kommissionen med sit arbejdsprogram at sikre, at der fokuseres på de store spørgsmål, hvor indsatser på EU-plan kan gøre en reel forskel. Kommissionen har ligeledes signaleret, at der lægges særlig vægt på vedtagelse og implementering af forslag i tillæg til fremlæggelsen af nye. Arbejdsprogrammet er inddelt i to typer forslag. Nogle er målrettede forslag, der har til hensigt at færdiggøre arbejdet på en række eksisterende målsætninger. Disse forslag vil Kommissionen fremlægge inden maj 2018 for derefter at fokusere på vedtagelse og implementering. Andre forslag peger frem mod 2025, og kan forstås som Kommissionens løbende indspil til de igangværende drøftelser om EU's fremtid.

3. Formål og indhold

I overensstemmelse med den inter-institutionelle aftale om bedre lovgivning vil Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen i fællesskab skulle udarbejde en erklæring om det lovgivningsmæssige arbejde i 2018.

Det er forventningen, at formandskabet vil lægge op til, at Rådet godkender udkastet til interinstitutionel erklæring vedrørende lovgivningsarbejdet i 2018.

Erklæringen ventes at have fokus på de initiativer, der har til hensigt at færdiggøre arbejdet på eksisterende målsætninger snarere end de initiativer, der peger frem mod 2025.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil være en del af drøftelserne om erklæringen fra de tre institutioner – Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen. Europa-Parlamentets holdning hertil er endnu ikke kendt.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen i sig selv ventes ikke at indebære statsfinansielle konsekvenser eller konsekvenser for EU's budget, for samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Konsekvenser for disse vil blive vurderet, når Kommissionen fremsætter de konkrete forslag, der er indeholdt i arbejdsprogrammet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det er forventningen, at der vil være opbakning til udkastet til en interinstitutionel erklæring som ventes baseret på hidtidige drøftelser i løbet af efteråret.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter det overordnede fokus i Kommissionens arbejdsprogram for 2018, herunder fokus på de store spørgsmål og betoningen af vedtagelse og implementering af allerede præsenterede initiativer frem for præsentationen af nye. Regeringen vil vurdere de konkrete lovgivningsmæssige forslag, når disse fremsættes.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Arbejdet med lovgivningsmæssig programmering for 2018 har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådmødet (almindelige anliggender) den 20. november 2017.

4. Europæiske semester for 2018

KOM (2017) 0690

Nyt notat.

1. Resumé

Det europæiske semester er på dagsordenen for Rådet (almindelige anliggender) den 13. december 2017 med henblik på en præsentation ved Kommissionen af den årlige vækstundersøgelse for 2018. Den årlige vækstundersøgelse blev offentliggjort den 22. november 2017 som led i en samlet "semester-pakke" og indleder det europæiske semester for 2018.

2. Baggrund

Det europæiske semester har til formål at styrke ex-ante koordinationen af den økonomiske politik, dvs. integrerede drøftelser af landenes økonomiske politik og vedtagelse af anbefalinger forud for vedtagelsen af national politik. Semesteret udgør den overordnede ramme for den praktiske gennemførelse af processerne i EU's økonomiske samarbejde, der håndteres af Rådet (økonomiske og finansielle anliggender).

Semesteret indeholder to faser; først en horisontal del knyttet til Det Europæiske Råds forårstopmøde og vedtagelsen af økonomisk-politiske retningslinjer, dernæst en landespecifik del knyttet til DER's møde i juni, hvor der vedtages landespecifikke anbefalinger. Landene forventes herefter at tage højde for anbefalingerne i det efterfølgende arbejde med den økonomiske politik.

Kommissionens samlede semesterpakke af 22. november 2017 indeholder bl.a. Kommissionens årlige vækstundersøgelse 2018, Kommissionens varslingsrapport 2018 og Kommissionens forslag til anbefalinger til euroområdet som helhed 2018. Kommissionen ventes at præsentere den årlige vækstundersøgelse i forbindelse med rådsmødet (almindelige anliggender) den 13. december.

Kommissionens årlige vækstundersøgelse skitserer de overordnede økonomisk-politiske udfordringer i EU og opstiller en række prioriteter og generelle politik-anbefalinger for EU-landene.

I vækstundersøgelsen for 2018 fremhæver Kommissionen, at det går fremad med den økonomiske genopretning i EU, der som helhed ventes at opleve en BNP-vækst på 2,3 pct. i 2017. Arbejdsløsheden ventes at falde fra 8,6 pct. i 2016 til 7,8 pct. i 2017 og ventes at falde yderligere i de kommende år. Endvidere er underskuddene på den offentlige saldo blevet reduceret eller vendt til overskud i flere EU-lande i de seneste år.

Kommissionen understreger dog, at der fortsat er udfordringer. Produktivitetsvæksten er fortsat lav. Investeringerne er stigende, men investeringsniveauet er fortsat under niveauet fra før krisen. Arbejdsløsheden er fortsat høj i store dele af Europa, hvilket har medført sociale konsekvenser i flere EU-lande. Endvidere udgør høje offentlige gældsniveauer en barriere for væksten i nogle EU-lande.

I lyset af disse udfordringer fastholder Kommissionen sine overordnede prioriteter for den økonomiske politik i EU fra tidligere år: 1) Fremme af investeringer, 2) gennemførelse af strukturreformer og 3) ansvarlig finanspolitik.

For en uddybning af indholdet af vækstundersøgelsen 2018 henvises til samlenotat vedrørende mødet i Rådet (økonomiske og finansielle anliggender) 5. december 2017, som blev oversendt til Folketingets Europaudvalg den 23. november 2017.

3. Formål og indhold

Kommissionen forventes på rådsmødet at præsentere den årlige vækstundersøgelse for 2018. På rådsmødet forventes ingen substansdrøftelse af vækstundersøgelsen, der også er på dagsordenen for mødet i Rådet (økonomiske og finansielle anliggender) den 5. december.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet støtter generelt den økonomisk-politiske koordinering under det europæiske semester og makroudbalanceproceduren, men har ikke udtalt sig om Kommissionens pakke.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Statsfinansielle konsekvenser

Den årlige vækstundersøgelse har ikke statsfinansielle konsekvenser.

Samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser

Det styrkede makroøkonomiske samarbejde og overvågning, som Kommissionens årlige vækstundersøgelse er en del af, vil kunne have positive samfundsøkonomiske konsekvenser, i det omfang en sådan overvågning bidrager til at understøtte sunde offentlige finanser og makroøkonomisk stabilitet og dermed holdbar vækst og beskæftigelse i medlemslandene.

Det europæiske semester ventes ikke i sig selv at have erhvervsøkonomiske konsekvenser, men sikringen af gode rammevilkår mv. for investeringer ventes at have positive erhvervsøkonomiske konsekvenser på længere sigt.

8. Høring

Sagen har ikke været i ekstern høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

EU-landene ventes at tage Kommissionens præsentation af vækstundersøgelsen til efterretning. EU-landene ventes generelt at støtte Kommissionens fokus på fremme af investeringer, gennemførelse af strukturreformer og ansvarlig finanspolitik.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter generelt vækstundersøgelsens prioriteter om fremme af investeringer, gennemførelse af strukturreformer i EU-landene og ansvarlig finanspolitik.

Regeringen støtter, at EU-landene holder fast i en ambitiøs reform- og konsolideringsdagsorden.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Det europæiske semester 2018 blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for mødet i Rådet (almindelige anliggender) den 20. november 2017. Kommissionens samlede semesterpakke, herunder den årlige vækstundersøgelse, blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for mødet i Rådet (økonomiske og finansielle anliggender) den 5. december 2017.

5. Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om den holdning, der skal indtages på Den Europæiske Unions vegne på de tre næste møder og de ekstraordinære møder og foranstaltninger i tilknytning hertil i Den Internationale Hvalfangstkommission

KOM (2017) 0463

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen har fremsat forslag til Rådets afgørelse om EU's holdning til de næste tre møder i Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC). Forslaget, der bygger videre på de tidligere rådsafgørelser, har til hovedformål at sikre effektive internationale retlige rammer for bevaring og forvaltning af hvaler, der garanterer en mærkbar forbedring af hvalers bevaringsstatus. Det skal bl.a. ske ved, at al hvalfangst bringes under IWC's kontrol, at moratoriet mod kommerciel hvalfangst opretholdes, at man modsætter sig nye typer hvalfangst, at man støtter at videnskabelig hvalfangst uden for IWC's kontrol stoppes, at oprettelsen af hvalreservater støttes, samt at man øger fokus på hvalers helbred og trivsel. Forslaget lægger endvidere op til, at oprindelige folks traditionelle hvalfangst fortsat støttes, og at der tages hensyn til en retlighedsbaseret tilgang for oprindelige folk. Herudover lægger forslaget op til, at der fra EU's side bækkes aktivt op om arbejdet i IWC om at skabe øget forståelse og bedre procedurer mht. oprindelige folks hvalfangst.

Kommissionens forslag er blevet positivt modtaget af flertallet af medlemsstaterne, der bl.a. støtter, at EU i endnu højere grad skal arbejde for, at bevaring af hvaler bliver det primære fokusområde for IWC's arbejde, og at IWC skal regulere alle former for hvalfangst, herunder småhvaler. Der er fortsat generel forståelse for oprindelige folks behov for hvalfangst, ikke mindst hvad angår Grønland. Der er imidlertid ikke opbakning til at arbejde for en retlighedsbaseret tilgang for oprindelige folk mht. hvalfangst. Dog er der på dansk foranledning opnået enighed om, at man fra EU's side anerkender de aktuelle drøftelser i IWC om oprindelige folks rettigheder. Forslaget forventes vedtaget. Det forventes ikke, at der vil kunne etableres et blokerende mindretal imod vedtagelsen.

Fra dansk side arbejder man for, at Rigsfællesskabets samlede interesser på hvalområdet tages i betragtning. Det drejer sig særligt om at sikre fortsat opbakning til oprindelige folks hvalfangst, herunder særligt støtte til Grønlands fangstkvoter, samt at IWC's mandat ikke udvides til også at omfatte forvaltning af småhvaler. Herudover arbejder man for, at EU's fælles holdning tager højde for IWC's dobbelte mandat, der omfatter både bevaring og forvaltning af hvaler, samt at EU-medlemsstaterne skal have tilstrækkelig mulighed for at bidrage konstruktivt til arbejdet i IWC. Der er imidlertid meget begrænset opbakning til de danske synspunkter blandt de øvrige medlemsstater. I forhandlingerne har balancen i forslaget således rykket sig yderligere i retning af at tilgodese bevaringsinitiativer. Det foreliggende forslag er derfor vanskeligt at forene med Rigsfællesskabets samlede interesser på hvalområdet. Endvidere må forslaget anses for at være mere bevaringsorienteret end EU's fælles holdning fra 2011. Her stemte Danmark imod vedtagelsen af forslaget, ligesom man gjorde i 2008 og 2009.

2. Baggrund

Kommissionen har 4. september 2017 fremsat forslag til Rådets afgørelse om EU's holdning til de næste tre møder i Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC) (COM(2017) 463 final). Forslaget er modtaget i dansk sprogversion ligeledes den 4. september 2017.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 191, stk. 1 (miljøpolitik) og artikel 218, stk. 9 om EU's holdning i organer, der træffer aftale med retlig virkning og indvirkning på gennemførelse af Unionens politikker og lovgivning. Kommissionen har efterfølgende tilkendegivet, at den rette hjemmel for forslaget er TEUF artikel 192, stk. 1 og ikke artikel 191, stk. 1. Forslaget behandles af Rådet, der træffer afgørelse med kvalificeret flertal. Kommissionen

begrunder sit forslag med, at beslutninger, der træffes i Den Internationale Hvalfangstkommission (IWC) på afgørende vis kan påvirke indholdet af EU's lovgivning. Kommissionen henviser endvidere til, at forslaget har til hensigt at understøtte den effektive gennemførelse af Rådets direktiv 92/43/EØF (Habitatdirektivet) om beskyttelse af hvaler i EU's vandområde samt Rådets forordning (EF) nr. 338/97 om kontrol af handel med vilde dyr og planter (Washington-konventionen/CITES).

3. Formål og indhold

Kommissionen finder, at EU's miljøpolitik, bl.a. pga. hvalernes migrerende karakter, ikke vil være effektiv i EU's farvande, hvis den ikke følges op på globalt plan, og at IWC er den ansvarlige internationale organisation til bevarelse og forvaltning af hvalbestande. Rådet har i 2008, 2009 og 2011 vedtaget lignende holdninger. Danmark stemte imod disse holdninger, som på afgørende vis ville begrænse den hvalpolitik, Danmark hidtil havde ført, som er afpasset grønlandske og færøske behov.

Kommissionens forslag bygger videre på de tidligere rådsafgørelser. Hovedformålet er at sikre effektive internationale retlige rammer for bevaring og forvaltning af hvaler, der garanterer en mærkbar forbedring af hvalers bevaringsstatus. Det skal bl.a. ske ved, at alle IWC-medlemmers hvalfangst bringes under IWC's kontrol samt opretholdelse og fuld implementering af det midlertidige forbud (moratoriet) mod kommerciel hvalfangst fra 1986. Kommissionen foreslår endvidere, at EU modsætter sig nye typer hvalfangst, støtter at videnskabelig hvalfangst uden for IWC's kontrol stoppes, at oprettelsen af hvalreservater støttes, samt at man øger fokus på hvalers helbred og trivsel.

Forslaget lægger også op til, at oprindelige folks traditionelle hvalfangst fortsat støttes, og at der tages hensyn til en rettighedsbaseret tilgang for oprindelige folk, mens det anerkendes, at hvaler er migrerende arter. Støtten skal betinges af, at hvalfangsten er bæredygtig, reguleres korrekt og sker inden for rammerne af de lokale behov for underhold. Herudover lægger forslaget op til, at der fra EU's side bakkes aktivt op om arbejdet i IWC om at skabe øget forståelse og bedre procedurer mht. oprindelige folks hvalfangst.

Endelig foreslår Kommissionen, at man fra EU's side støtter forslag, der kan styrke IWC's legitimitet og integritet. Det skal bl.a. ske gennem øget gennemsigtighed, ansvarlighed, overholdelse og håndhævelse af IWC's regler samt styrkelse af dialogen og samarbejdet med civilsamfundet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have konsekvenser for statsfinanser, samfunds- eller erhvervsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet i Danmark.

Hvaler er i forvejen totalfredede i EU's farvande. Forslaget kan få konsekvenser for Grønlands hvalkvoter og dermed Grønlands økonomi, samt for Grønland og Færøerne i forhold til traditionel småhvalfangst, som IWC ikke forvalter i dag.

8. Høring

Forslaget har været i høring hos relevante myndigheder i Grønland og Færøerne, og der er iværksat en høring blandt relevante interesseorganisationer. Der er modtaget høringssvar fra WWF Verdensnaturfonden i Danmark, Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation (DOSO) samt Sammenslutningen af Fiskere og Fangere i Grønland (Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat – KNAPK). Endvidere har Naalakkersuisut (Departementet for Fangst og Fiskeri) afgivet supplerende bemærkninger.

WWF Verdensnaturfonden i Danmark

WWF Verdensnaturfonden (Danmark) vil gerne takke for muligheden for at kommentere på Europa Kommissionens forslag til EU's holdning til de næste tre møder i IWC.

IWC har igennem årene udviklet sig fra en hvalfangstorganisation til en international organisation, der arbejder med alle aspekter vedrørende både beskyttelse af hvaler, forskning i hvaler og udnyttelse af hvaler. WWF finder det positivt, at IWC i dag har dette bredere mandat.

WWF Verdensnaturfonden vil i forlængelse heraf gerne opfordre til, at de tre nationer i Rigsfællesskabet arbejder sammen med sigte på både beskyttelse og forvaltning af hvaler. Forurening af havene, kontaminanter, klimaforandringerne konsekvens for bestandene af hvaler og udfordringerne ved en stadig øget shipping er emner som Rigsfællesskabet samlet bør arbejde med.

WWF Verdensnaturfonden har igennem det seneste år arbejdet med støj og hvorledes støj fra skibe påvirker havpattedyr¹. Vi har fokuseret på en række arter, der er hjemmehørende i Baffinbugten, og har fokuseret på aktuelle planer om at sejle jernmalm fra et mineprojekt på Baffinland ned langs den grønlandske vestkyst og videre mod markeder i Europa. Konklusionen er, at vi ved ganske lidt om hvalers hørelse og om reaktioner på og langsigtede konsekvenser af støj fra eksempelvis skibe, der sejler igennem vigtigt habitat. Vi har identificeret en række muligheder for at reducere konsekvenserne af stadig øget skibstrafik, herunder ændringer i konstruktion af skrog og skrue, reduktion af fart samt tilrettelæggelse af skibsruter ud fra viden om følsomme områder og sæsonvariation. Lukning af de mest sårbare områder lader sig umiddelbart implementere, men de øvrige indsatser er betinget af internationalt samarbejde.

Dyreværns-Organisationernes Samarbejds-Organisation (DOSO)

DOSO dækker med sine medlemsforeninger omkring 130.000 medlemmer og støtte-medlemmer.

DOSO går ind for at al fangst af hvaler afvikles (undtagelse for inuitter). Indtil fangsten er afviklet, skal denne foregå således, at dyret dør øjeblikkeligt. Dette betyder for store hvaler, at fangsten uden forsinkelse skal begrænses til vågehval, og den skal ske under anvendelse af den varme harpun, der er udviklet til anvendelse på vågehval.

Under henvisning til Udenrigsministeriets mail af 29. september, skal DOSO bemærke følgende: DOSO har sammen med en koalition af danske NGO'er i over ti år forud for IWC's møder rettet henvendelse til Udenrigsministeriet og opfordret til, at Danmark i IWC gjorde sig til

talsmand for en række initiativer til gavn for alle hvalbestande verden over, herunder bl.a. opretholdelse af moratoriet, oprettelse af hvalreservater, fokus på conservation indenfor IWC samt øget transparens og mulighed for civilsamfundets deltagelse i beslutningsprocesserne omkring IWC's arbejde.

DOSO noterer sig, at det foreliggende forslag til Rådets afgørelse om den holdning, der skal indtages på Den Europæiske Unions vegne på de tre næste møder og de ekstraordinære møder og foranstaltninger i tilknytning hertil i Den Internationale Hvalfangstkommission, inddrager de hensyn og sætter de prioriteringer, som vi og andre danske NGO'er har gjort os til talsmænd for. DOSO skal derfor opfordre til, at Danmark uden forbehold støtter op om Kommissionens foreliggende forslag.

Fiskere og Fangere i Grønland (Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat – KNAPK)

Som repræsentanter for den nutidige og oprindelige fangstkultur er vi taknemmelige for støtten fra EU og IWC til fortsat at drive bæredygtig hvalfangst som oprindelige folk.

I et område hvor landbrug ikke har samme vilkår og betydning som den europæiske, har brugen af havets ressourcer altid været en vigtig del af opretholdelsen af livet og trivselen hos Inuit.

Det er vanskeligt at sammenligne betydningen af hvalfangsttraditionen for den grønlandske kultur med andre kulturers traditioner som f.eks. landbrugskulturernes. Tilnærmelsesvist kan man sammenligne kulturen med vindyrkning, som dog ikke er livsnødvendigt, men for mange er lig med den vestlige verdens kultur.

KNAPK har siden 1988 arbejdet for forbedring og effektivisering af fangstmetoder og redskaber, især indførelsen af de forskellige typer hvalgranater til store hvaler, der monteres på harpuncanoner. KNAPK og deres fangere har altid deltaget og bidraget til de forbedringer og informationskampagner som både Naalakkersuisut og NAMMCO har arbejdet med. KNAPK har også deltaget i IWC's drøftelser om fangstmetoder og bidraget med viden og erfaringer under IWC møderne. Fangerne har deltaget i indsamling af data fra hvalfangster, så vi kan dokumentere forbedringerne, og som er blevet rapporteret til både IWC og NAMMCO.

Nutidige krav om hurtig aflivning har betydet at en del ejere af fiskefartøjer har investeret i harpuncanoner, for mange fartøjsejere indebærer hvalfangst med harpuncanoner dog betydelige udgifter til vedligeholdelse af udstyr, aflønning af mandskab, brændstofforbrug og indkøb af hvalgranater, disse udgifter der skal indtjenes gennem salg af hvalprodukter i et tyndt befolket område bliver langt fra dækket af indtægterne fra hvalfangsten, samtidigt tilfalder kød og andre hvalprodukter de der har råd.

Aflivning af fritlevende dyr indebærer naturligvis at et vist antal dyr må leve et minut eller to længere i forhold til hvis de var sat i en aflivningsbås.

Den gældende bekendtgørelse for hvalfangst i Grønland tillader riffelfangst af et vist antal vågehvaler primært i de bosætninger hvor der ikke er harpunfartøjer, det er typisk bygder og udkantsområder uden større fiskeindustri eller anden beskæftigelse, hvor fangst er den primære indtægtskilde for vore medlemmer. Riffelfangst af vågehvaler udføres som regel af erfarne erhvervsfangere samtidigt er det af betydning for livskvaliteten og selvopretholdelsen i udkantsområderne, da supplementet fra fangst af store hvaler, giver kød, spæk og mattakforsyning til vinteren.

Afslutningsvis må KNAPK understrege, at det er et nationalt anliggende hvordan, hvornår og hvem der fanger de store hvaler. Den væsentligste er at kødforsyning foregår.

Til sidst vil vi fra KNAPK sige at vi støtter initiativer der har til hensigt at fremme inklusion af bruger viden, sammen med videnskabelig rådgivning, i forvaltningen af levende ressourcer. Brug af traditionel viden nævnes i flere internationale aftaler som vigtige redskaber i et Arktis som oplever store ændringer, f.eks. Kiruna deklARATIONEN af 2013 og Biodiversitetskonventionen (artikel 8(j)).

Naalakkersuisut (Departementet for Fangst og Fiskeri)

Departementet for Fangst og Fiskeri oplyser, at i Grønlands hvalfangst har man hvalgranater til både vågehvaler, finhvaler, pukkelhvaler og grønlandshvaler. Ikke alle byer og bygder har fartøjer med harpuncanon eller tilstrækkelig antal, hvorfor Naalakkersuisut anvender bekendtgørelsens hjemmel til at tildele en begrænset kvote af vågehval til riffelfangst, hvor der er konkrete krav og betingelser for f.eks. antal joller, kaliber, udstyr m.v. før sådan en fangst tillades.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Kommissionens forslag er blevet positivt modtaget af flertallet af medlemsstaterne. Disse medlemsstater støtter bl.a., at EU i endnu højere grad skal arbejde for, at bevaring af hvaler bliver det primære fokusområde for IWC's arbejde, og at IWC skal regulere alle former for hvalfangst, herunder småhvaler.

Der er fortsat generel forståelse for oprindelige folks behov for hvalfangst, ikke mindst hvad angår Grønland. Der er imidlertid ikke opbakning til at arbejde for en rettighedsbaseret tilgang for oprindelige folk mht. hvalfangst. Dog er der blevet opnået enighed om, at man fra EU's side anerkender de aktuelle drøftelser i IWC om oprindelige folks rettigheder.

I forhandlingerne har man fra dansk side bl.a. foreslået, at det kun er hvalfangst, der er omfattet af IWC's nuværende mandat, der skal bringes under IWC's kontrol. Der har imidlertid ikke været opbakning til denne begrænsning blandt de øvrige medlemsstater.

Fra dansk side har man endvidere arbejdet for en eksplicit fremhævelse af behovet for dialog med oprindelige folk. Der har dog ikke været opbakning til sådan en fremhævelse blandt de øvrige medlemsstater. Der er imidlertid meget begrænset opbakning til de danske synspunkter blandt de øvrige medlemsstater. I forhandlingerne har balancen i forslaget således rykket sig yderligere i retning af at tilgodese bevaringsinitiativer.

Det forventes ikke, at der vil kunne etableres et blokerende mindretal imod vedtagelsen, og forslaget forventes derfor vedtaget.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er bevidst om de særlige hensyn, der gør sig gældende mht. varetagelsen af Rigsfællesskabets interesser vedr. hvaler. Regeringen deler Kommissionens synspunkt om, at verdens hvalbestande skal sikres den bedst mulige beskyttelse mod uforsvarlig udnyttelse, idet man dog samtidig fra dansk side støtter princippet om en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer på det bedst mulige videnskabelige grundlag.

Fra dansk side arbejder man for, at Rigsfællesskabets samlede interesser på hvalområdet tages i betragtning. Det drejer sig særligt om at sikre fortsat opbakning til oprindelige folks hvalfangst, herunder særligt støtte til Grønlands fangstkvoter. Herudover arbejder man for, at EU fælles holdning tager højde for IWC's dobbelte mandat, der omfatter både bevaring og forvaltning af hvaler, samt at EU-medlemsstaterne skal have tilstrækkelig mulighed for at bidrage konstruktivt til arbejdet i IWC.

Det foreliggende forslag vurderes derfor ikke at kunne forenes med Rigsfællesskabets samlede interesser på hvalområdet. Endvidere må forslaget anses for at være mere bevaringsorienteret end EU's fælles holdning fra 2011. Her stemte Danmark imod vedtagelsen af forslaget, ligesom man gjorde i 2008 og 2009.

Såfremt forslaget vedtages i sin nuværende form, kan det blive nødvendigt, at Danmark indtager særstandpunkter i IWC på vegne af Færøerne og Grønland i overensstemmelse med EU-Domstolens praksis og under hensyntagen til loyalitetsprincippet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Der er oversendt grund- og nærhedsnotat om sagen til Folketingets Europaudvalg den 29. september 2017 samt revideret version med høringssvar den 28. oktober 2017.